

Wymagania edukacyjne z języka polskiego w klasie III gimnazjum

I. SPOSOBY INFORMOWANIA RODZICÓW/PRAWNYCH OPIEKUNÓW UCZNIĄ O POSTĘPACH W NAUCE

1. Przekazywanie informacji o osiągnięciach ucznia, napotykanym przez niego trudnościach dydaktycznych oraz propozycjach działań, które należałoby podjąć, aby uczeń mógł pokonać swoje trudności, odbywa się poprzez kontakt nauczyciela przedmiotu z wychowawcą klasy, który powinien spostrzeżenia nauczyciela przekazać rodzicom (prawnym opiekunom) na zebraniu klasowym.
2. Bezpośredni kontakt nauczyciela przedmiotu z rodzicem (prawnym opiekunem) odbywa się przez:
 - udział w zebraniach ogólnoszkolnych,
 - zebrania klasowe, na które nauczyciel przedmiotu może być zaproszony przez wychowawcę klasy,
 - indywidualną rozmowę z inicjatywy nauczyciela,
 - indywidualną rozmowę z inicjatywy rodzica (prawnego opiekuna).
3. W sytuacji, gdy rodzic (prawni opiekun) nie zgłasza się do szkoły na wezwania, kontakt odbywa się drogą listowną.
4. Prace klasowe są do wglądu na terenie szkoły na prośbę rodziców (prawnych opiekunów). Znajdują się w pracowni języka polskiego i są przetrzymywane przez nauczyciela do końca danego roku szkolnego.

II. TREŚCI NAUCZANIA

SEMESTR I

1. KSZTAŁCENIE LITERACKIE

DZIAŁ I

Blok 1.

Historia literatury w dwudziestoleciu międzywojennym:

- literatura skrajnie różna – optymistyczna wiara w postęp i pesymistyczne, katastroficzne wizje - programowe rezygnowanie z poetyczności - awangarda artystyczna i jej rola w życiu intelektualnym epoki
- deformacje jako sposób przedstawiania rzeczywistości - wyobrażenia miłości i śmierci

Blok 2.

Współczesne nawiązania do epoki. Ciągły pęd ku nowoczesności

- twórcy dwudziestolecia międzywojennego z dzisiejszej perspektywy
- fascynacja miastem ukazana w literaturze
- zachłanne dążenie do nowoczesności
- zanikanie wartości moralnych w pogoni za awansem cywilizacyjnym

Blok 3.

Literatura bliska uczniom. Motyw domu i bezdomności

- różne znaczenia pojęcia *dom*
- odkrywanie tożsamości, poszukiwanie własnego miejsca na ziemi
- rodzina jako dar oraz wezwanie do miłości i odpowiedzialności
- problemy współczesnej rodziny
- bezdomność – tęsknota za domem realnym i symbolicznym
- ojczyzna jako wspólny dom wszystkich Polaków
- rola *małej ojczyzny* w kształtowaniu postawy zakorzenienia w tradycji i historii

Blok 4.

Media. Teatr a film

- język teatru a język filmu
- specyfika gry aktorskiej na scenie i przed kamerą
- gatunki dramatyczne a gatunki filmowe
- rola teatru telewizji w kształtowaniu gustów widzów

DZIAŁ II

Blok 1.

Historia literatury Literatura w czasie wojny i okupacji:

- obraz epoki: najważniejsze zjawiska historyczne, społeczne i kulturowe (filozofia, nauka, sztuka)
- człowiek w konfrontacji z losem
- totalitaryzm czasów wojny i okupacji
- tragizm pokolenia Kolumbów
- wojna a kryzys tożsamości człowieka
- rzeczywistość wojenna w ujęciu literackim
- sens cierpienia i rola wybaczenia
- walka o godność człowieka w czasach pogardy
- bezgraniczny patriotyzm jako symbol walki ze złem

Blok 2.

Współczesne nawiązania do epoki. Bolesne wspomnienia wciąż powracają...:

- dziedzictwo kulturowe i tradycja – ważne elementy współczesności
- życie codzienne w obliczu tragicznych wspomnień
- godność człowieka dawniej i dziś - szczęście – jak je osiągnąć, nie zapominając o doznanych krzywdach?
- sposoby radzenia sobie z bolesnymi wspomnieniami

Blok 3.

Literatura bliska uczniom. Bohaterowie dnia codziennego:

- podejmowanie trudnych decyzji niełatwą lekcją dla młodych ludzi
- aktualne dylematy etyczne
- różne znaczenia słowa *bohater*
- nakaz serca czy potrzeba uznania?
- bohaterstwo w obliczu śmierci
- rola autorytetów w kształtowaniu osobowości młodego człowieka

Blok 4.

Media. Radio a telewizja:

- dlaczego telewizja nie wyparła radia?
- podobieństwa i różnice między przekazem radiowym i telewizyjnym
- kulisy produkcji radiowych i telewizyjnych
- słuchowiska radiowe a spektakle telewizyjne
- głosy i twarze – indywidualności radiowe i telewizyjne wśród prezenterów

2. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

DZIAŁ I: Komunikacja językowa

A). Praktyka językowa. Kultura języka

- kultura języka i norma językowa, rozróżnianie normy językowej wzorcowej i użytkowej oraz stosowanie się do nich
- etyka słowa, agresja słowna i brutalność w zachowaniach językowych, dostrzeganie w wypowiedzi przejawów agresji, konsekwencje używania form niestosownych i obraźliwych
- szablon językowy, moda językowa

DZIAŁ II: Nauka o języku

A). Słotwórstwo

- budowa słotwórcza wyrazu a jego znaczenie, kategoria i typ słotwórczy
- wyrazy podstawowe i pochodne (podzielne i niepodzielne słotwórczo), wyrazy pokrewne, rodzina wyrazów
- podstawa słotwórcza, temat słotwórczy, formant, rodzaje formantów, funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym
- złożenia, zestawienia, zrosty
- skróty i skrótowce
- błędy słotwórcze (praca ze słownikiem)

B). Leksykologia

- treść i zakres znaczeniowy wyrazów, wyrazy ogólne i szczegółowe, wyrazy abstrakcyjne i konkretne
- słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (wyrazy gwarowe, terminy naukowe, archaizmy)
- sposoby wzbogacania języka (neologizmy i zapożyczenia, wyrazy rodzime i zapożyczone)
- synonimy, antonimy, świadomy dobór synonimów i antonimów dla wyrażenia zamierzonych treści, homonimy, wyrazy wieloznaczne i ich znaczenia w tekście, homonimia i polisemia jako źródła dowcipu językowego
- wyrazy neutralne oraz nacechowane ekspresywnie i stylistycznie, eufemizmy i wulgaryzmy, negatywne konsekwencje używania wulgaryzmów
- błędy słownikowe (praca ze słownikiem).

C) Fleksja, składnia, słotwórstwo, fonetyka, leksykologia, frazeologia – powtórzenie

- składniowe funkcje części mowy oraz części zdania
- budowa wypowiedzi pojedynczych i złożonych w związku z interpunkcją
- słotwórcze i fleksyjne cząstki budowy wyrazów w analizie znaczeń
- znaczenie upodobnień dla praktyki wymawiania i zapisywania wyrazów
- upodobnienia i uproszczenia a ortografia

SEMESTR II

KSZTAŁCENIE LITERACKIE

DZIAŁ III

Blok 1.

Historia literatury. Literatura współczesna na świecie:

- najważniejsze zjawiska polityczne, społeczne i kulturowe (filozofia, nauka, sztuka)
- literatura współczesna – twórczość bogata gatunkowo i tematycznie
- na granicy fantazji i realizmu
- dystans i ironia jako sposoby przekazywania wartości

Blok 2.

Historia literatury. Literatura współczesna w Polsce:

- najważniejsze zjawiska polityczne, społeczne i kulturowe
- dystans do opisywanej rzeczywistości
- kondycja współczesnego człowieka
- świat w poszukiwaniu wartości - wizje przyszłości

Blok 3.

Literatura bliska uczniom. W poszukiwaniu kanonu:

- potrzeba kanonu
- gatunki literackie jako kanon
- współczesna proza młodzieżowa
- gatunki literatury popularnej
- ponadczasowe wzorce w literaturze

Blok 4.

Media. Prasa a internet:

- specyfika prasy i internetu
- internetowe wydania gazet i czasopism
- sposoby prezentowania informacji w prasie i w internecie
- serwisy prasowe tworzone przez użytkowników internetu
- prasa tematyczna a portale tematyczne (wortale)
- odpowiedzialność za słowo w prasie i w internecie – pułapki anonimowości

DZIAŁ IV

Blok 1.

Historia literatury O trudnych wyborach w minionych wiekach:

- wybór – akt wolności czy tragiczna konieczność?
- decyzje życiowe bohaterów literackich różnych epok
- ponadczasowy charakter duchowych rozterek człowieka
- wartości moralne na przestrzeni wieków – zmienne czy stałe?
- historyczne i indywidualne uwarunkowania dokonywanych wyborów

Blok 2.

Współczesne nawiązania do epoki. Rozterki człowieka współczesnego:

- rozpoznawanie wartości w utworach i konfrontowanie ich z własnym światem wartości
- wyzwania dnia codziennego
- problemy współczesnego człowieka
- granice między dobrem i złem

Blok 3.

Literatura bliska uczniom. Pomysł na życie:

- czynniki kształtujące światopogląd młodzieży
- co jest ważne w życiu – *mieć* czy *być*?
- konsekwencje wyborów życiowych
- wizja własnej przyszłości
- *Nikt nie jest samotną wyspą...* – miejsce człowieka wśród innych

Blok 4.

Media. Media – przyjaciel czy wróg?

- korzystanie z mediów jako źródła wiedzy, umiejętności, wartości i postaw
- etyka mediów
- fikcja w mediach
- środki i zabiegi socjotechniczne stosowane przez media
- skutki pokazywania przemocy i agresji przez media
- krytyczna analiza wartości oferty mediów, dokonywanie właściwego wyboru w korzystaniu ze środków masowej komunikacji

2. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

Dział II. Nauka o języku

C) Fleksja, składnia, słowotwórstwo, fonetyka, leksykologia, frazeologia – powtórzenie

- składniowe funkcje części mowy oraz części zdania
- budowa wypowiedzi pojedynczych i złożonych w związku z interpunkcją
- słowotwórcze i fleksyjne cząstki budowy wyrazów w analizie znaczeń
- znaczenie upodobnień dla praktyki wymawiania i zapisywania wyrazów
- upodobnienia i uproszczenia a ortografia

Dział III. Formy wypowiedzi

A) Stylistyka. Tekstologia

- kompozycja wypowiedzi (kompozycyjnie wyodrębnione części tekstu: tytuł, motto, dedykacja, wstęp, posłowie, rozdział, paragraf, akapit, podtytuł, śródtytuł; wyznaczanie granic tekstu; wstęp, rozwinięcie, zakończenie)
- reportaż
- podanie i list motywacyjny
- życiorys i CV

B) Praktyka językowa. Kultura języka. Tekstologia

- konstruowanie form charakterystycznych dla elektronicznych środków przekazywania informacji (SMS, e-mail, czat, blog)
- zasady komunikacji internetowej – netykieta (zasady korzystania z internetowych kanałów komunikacyjnych: grup i forów dyskusyjnych, poczty elektronicznej, czatów), konsekwencje stosowania form charakterystycznych dla elektronicznych środków przekazywania informacji (SMS, e-mail, czat, blog)
- język korespondencji internetowej, stosowanie emotikonów, pisownia internetowa (polskie znaki, wielkie litery, skróty, słownictwo)

III. Wymagania edukacyjne

A. Odbiór tekstów kultury, w tym szczególnie tekstów literackich

Słuchanie

Uczeń:

- uważnie i wnikliwie słucha wypowiedzi z nastawieniem na nadawcę;
- rozpoznaje intencje nadawcy (aprobatę, dezaprobatę, negację, prowokację);
- słucha ze świadomością możliwości manipulacji językowej;
- rozróżnia wypowiedzi o charakterze emocjonalnym i perswazyjnym;
- odróżnia informacje o faktach od opinii;
- doskonali słuchanie funkcjonalne (np. w celu wychwycenia określonych informacji).

Czytanie

Uczeń:

- doskonali technikę cichego czytania;
- kształci szybkie tempo cichego czytania;
- kształci umiejętność głośnego czytania;
- dokonuje interpretacji głosowej tekstu literackiego i własnego;
- czyta ze zrozumieniem teksty literackie, informacyjne, popularnonaukowe i użytkowe na każdym poziomie (wyrazu, zdania, akapitu, większych jednostek organizacyjnych)
- kształtuje nawyk czytania;
- odczytuje idee tekstów;
- rozpoznaje różnice między fikcją a kłamstwem w poznanych tekstach;
- rozróżnia rodzaje i gatunki czytanych utworów;
- rozpoznaje wypowiedzi argumentacyjne – wskazuje tezę, argumenty i wnioski;
- wykorzystuje wiedzę teoretycznoliteracką do zrozumienia tekstów;
- rozpoznaje wartości uniwersalne wpisane w dzieła literackie;
- odnajduje związki pomiędzy tekstami;
- próbuje umiejscowić tekst literacki w konkretnej epoce – dostrzega związek między utworem a epoką, w której powstał.

Odbiór innych tekstów kultury

Uczeń:

- zna i rozumie podstawowe wyróżniki kodów charakterystycznych dla różnych dziedzin sztuki (malarstwa, rzeźby, architektury, muzyki, teatru, filmu itp.) oraz praktycznie wykorzystuje tę wiedzę;
- uczestniczy w różnego rodzaju wydarzeniach kulturalnych umożliwiając kontakt ze sztuką – kształtuje nawyk obcowania ze sztuką;
- wyraża własne opinie i próbuje ocenić dzieła sztuki;
- umiejscawia dzieła sztuki w konkretnej epoce – dostrzega cechy indywidualne i typowe dla epoki;
- dostrzega zjawisko korespondencji sztuk.

B. Umiejętności nadawcze – wypowiedanie się w mowie i piśmie

Mówienie

Uczeń:

- kształci technikę poprawnego mówienia – wymowy, dykcji, intonacji;
- doskonali umiejętność budowania spójnych wypowiedzi zgodnie z zamierzoną intencją i ze świadomością celowego wyboru środków językowych;
- ćwiczy umiejętność nawiązywania i podtrzymywania kontaktu w różnych sytuacjach z zachowaniem norm kultury;
- przygotowuje samodzielne wypowiedzi (np. krótkie mowy okolicznościowe – życzenia, podziękowania; referowanie zagadnień) z wykorzystaniem środków retorycznych;
- kształci umiejętność dyskusowania;
- dostrzega pozajęzykowe środki wyrazu, wykorzystuje je w wypowiedziach własnych;
- jest świadomy różnic między językiem mówionym a pisanym.

Pisanie

Uczeń:

- starannie redaguje tekst napisany ręcznie i na komputerze;
- kształtuje nawyk pisania ortograficznego;
- kształci potrzebę korzystania ze słowników;
- zna budowę wypowiedzi pisemnych przewidzianych jako obowiązkowe przez program

- nauczania w klasie pierwszej (notatka, opis, charakterystyka, opowiadanie);
- ćwiczy umiejętność budowania spójnych, dobrze skonstruowanych tekstów użytkowych;
 - kształci dbałość o poprawność językową budowanych tekstów (w zakresie słownictwa i składni);
 - doskonalili nawyk dbania o poprawność i oryginalność stylistyczną pisanych wypowiedzi.

C. Świadome posługiwanie się językiem ojczystym

Uczeń:

- wzbogaca słownictwo związane z człowiekiem, jego życiem psychicznym i duchowym, życiem w bliskim i dalszym środowisku itp.);
- Wyrównywanie różnic wynikających z niejednolitego tempa rozwoju mowy i myślenia między uczniami.
- posługuje się kodem rozwiniętym;
- kształci świadome, refleksyjne i kulturalne posługiwanie się językiem ojczystym w rozmaitych sytuacjach komunikacyjnych;
- wykorzystuje wiedzę o języku w budowaniu tekstów własnych i odbiorze tekstów cudzych;
- ma świadomość, że posługiwanie się poprawnym i rozwiniętym językiem jest warunkiem dobrego funkcjonowania w świecie.

IV. Kryteria ocen z języka polskiego

OCENE CELUJĄCA otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą, a ponadto przejawia umiejętności pozaprogramowe w zakresie przykładowo podanych zagadnień:

- samodzielnie analizuje i interpretuje słuchany tekst pod względem celu wypowiedzi, środków perswazji oraz zabiegów artystycznych,
- Sporządza różne typy notatek, uczestnicząc w sytuacji komunikacyjnej jako odbiorca wypowiedzi; wykorzystuje je w nowych sytuacjach komunikacyjnych;
- czyta, samodzielnie analizuje i interpretuje różne teksty literackie oraz inne teksty kultury, uwzględniając ich znaczenie metaforyczne i symboliczne, konteksty interpretacyjne oraz intencję nadawcy wypowiedzi,
- funkcjonalnie posługuje się różnymi źródłami informacji, a zwłaszcza treściami przekazu medialnego;
- świadomie uczestniczy w różnych sytuacjach komunikacyjnych jako dyskutant, prowadzący dyskusję, przeprowadzający wywiad, wygłaszający przemówienie lub referat; przedstawia rzeczowe argumenty i wnioski,
- wykazuje się oryginalnością interpretacji głosowej tekstu prozatorskiego lub poetyckiego wygłaszanego z pamięci,
- krytycznie i rzeczowo oceniając wypowiedzi własne i innych, przejawia szczególną dbałość o kulturę słowa;
- sprawnie redaguje teksty z zachowaniem cech gatunkowych różnych typów wypowiedzi, dbając o poprawność zapisu, bezbłądność językową i stylistyczną,

- świadomie stosuje wiedzę w zakresie treści przewidzianych programem i wykraczających poza program nauczania słowotwórstwa, fonetyki, fleksji, składni, oraz wiedzy o języku jako tworze społecznym,
- samodzielnie poszerza wiedzę językową, korzystając z różnych źródeł informacji.
- podejmuje próby własnej twórczości literackiej,
- podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach szkolnych i pozaszkolnych, prezentując wysoki poziom merytoryczny i artystyczny.
- bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach przedmiotowych i literackich na szczeblu rejonowym, wojewódzkim i krajowym.

OCENE BARDZO DOBRA otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności przewidziany programem nauczania w trzeciej klasie gimnazjum.

KSZTAŁCENIE LITERACKIE

Uczeń:

- sprawnie posługuje się w wypowiedziach różnymi środkami językowymi (leksykalnymi, składniowymi), słownictwem o zabarwieniu emocjonalnym;
- biegle dokonuje przekształceń tekstu literackiego - redaguje własne CV, umiejętnie przekształca je na życiorys;
- wzorcowo redaguje podanie, swobodnie posługuje się sformułowaniami typowymi dla stylu urzędowego;
- umiejętnie pisze list motywacyjny, swobodnie stosuje słownictwo dotyczące zalet kandydata;
- potrafi prawidłowo samodzielnie napisać plan twórczy opowiadania, uwzględniając tytuł i podtytuł tekstu, a także śródtytuły, dedykację i motto;
- bezbłędnie wyznacza granice tekstu: wstęp, rozwinięcie i zakończenie;
- prace pisemne świadczą o bardzo dobrej znajomości zasad kompozycji, problematyki omawianych tekstów literackich, , znajomości reguł gramatycznych, interpunkcyjnych;
- bezbłędnie przekształca wypowiedź napisaną w stylu funkcjonalnym na tekst w języku ogólnym;
- formułuje wypowiedzi zawierające własne sądy i przemyślenia dotyczące różnych tekstów;
- jest świadomym odbiorcą dzieła sztuki, literackiego, filmowego czy teatralnego, porównuje dramat z jego realizacją telewizyjną, powieści z jej filmową adaptacją;
- bezbłędnie analizuje i interpretuje utwór liryczny, określa typ liryki, rodzaj podmiotu lirycznego, sytuację liryczną i adresata lirycznego;

- bezbłędnie dokonuje analizy utworu epickiego, wskazuje elementy świata przedstawionego, typ narracji, określa bohaterów na podstawie języka, jakim się posługują; wyodrębnia akcję, fabułę, epizody i wątki;
- świadomie posługuje się terminem dziennik, pamiętnik, opowiadanie fantastycznonaukowe, literatura fantasy, thriller, powieść kryminalna, obyczajowa i określa ich cechy gatunkowe w utworze;
- wskazuje w tekście środki językowe właściwe dla funkcji wypowiedzi (np. zwroty do adresata, pytania retoryczne, grzecznościowe, argumentowane);
- zna komizm i jego rodzaje, omawia poznawcze, moralne i dydaktyczne walory utworu;
- przejawia kreatywność w określaniu symboliki utworu; nawiązuje do obyczajowości i tradycji narodowej, wskazuje na jego ciągłość i zmienność, wartości moralne i estetyczne;
- interpretuje głosowo treści przenośne tekstu, stosując odpowiednią intonację zdaniową i poprawną artykulację;
- analizując sens utworu, wykorzystuje różne konteksty (biograficzny, filozoficzny, historyczny);
- wyjaśnia uniwersalną wartość prawd filozoficznych, ilustrując je odpowiednimi przykładami.

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

SEMESTR I

a). Słowotwórstwo

Uczeń bezbłędnie:

- tworzy wyrazy pochodne od podanych słów, oddziela formanty, nazywa je i zapisuje oboczności;
- podaje podstawy słowotwórcze wyrazów;
- wypisuje z tekstu wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo;
- zapisuje rzeczowniki zakończone na *-aż* i *-arz*, przyrostki *-dztwo* i *-ctwo* oraz *-dzki* i *-cki*;
- do podanych leksemów dopisuje wiele wyrazów pokrewnych;
- tworzy schemat rozbudowanej rodziny wyrazów, zaznacza rdzeń;
- wskazuje wyrazy z formantem zerowym;
- zapisuje wyrazy pokrewne z jak największą liczbą przedrostków;

- rozpoznaje formanty, które są charakterystyczne dla poszczególnych grup znaczeniowych, określa funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym;
- z zaproponowanych słów tworzy jak najwięcej wyrazów złożonych i bezbłędnie dzieli je na zrosty, złożenia oraz wyrazy utworzone od wyrażen przyimkowych;
- stosuje zasady ortograficzne dotyczące pisowni zestawień wielką i małą literą;
- tworzy skrótowce od poszczególnych nazw;
- notuje pod tekstem skróty podkreślonych wyrazów i wyrażen;
- bezbłędnie zapisuje skróty oraz skrótowce;
- rozpoznaje błędy słowotwórcze i samodzielnie dokonuje ich korekty.

b). Praktyka językowa (kultura języka)

Uczeń:

- dostrzega w wypowiedzi przejawy agresji, brutalności;
 - zna konsekwencje używania form niestosownych i obraźliwych;
 - stosuje poznane zasady etyki słowa w praktyce;
 - wyjaśnia, na czym polega zjawisko mody językowej;
- przekształca wypowiedzi tak, aby uniknąć modnych sformułowań.

c). Leksykologia

Uczeń:

- określa zależności między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazu, wskazuje wyrazy ogólne i szczegółowe, konkretne i abstrakcyjne;
- rozróżnia słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu terytorialnym oraz środowiskowym: rozpoznaje wyrazy gwarowe, terminy naukowe, profesjonalizmy;
- podaje współczesne odpowiedniki archaizmów;
- zna sposoby wzbogacania słownictwa: odnajduje w tekście zapożyczenia, neologizmy, klasyfikuje je i podaje ich znaczenie;
- lokalizuje i koryguje błędy słownikowe.

SEMESTR II

a). Stylistyka. Tekstologia

Uczeń:

- zna i stosuje zasady organizacji tekstu, budowę akapitu, spójność tekstu;
- zna i biegle wyznacza granice tekstu: wstęp, rozwinięcie, zakończenie;
- kompozycyjnie wyodrębnia części tekstu: tytuł, motto, dedykacja, posłowie, rozdział, paragraf, akapit, podtytuł, śródtytuł;
- sporządza własne CV, a następnie przekształca je na życiorys;
- pisze poprawne pod względem kompozycyjnym podanie, list motywacyjny, reportaż;
- konstruuje opowiadanie twórcze i odtwórcze stosując różne rodzaje narracji.

b). Praktyka językowa (elektroniczne środki komunikacji)

Uczeń:

- bezbłędnie konstruuje formy typowe dla elektronicznych środków przekazywania informacji: SMS, czat, blog, e-mail;
- wzorcowo redaguje teksty e-maila, SMS-a;
- zna i stosuje zasady netykiety.

OCENA DOBRA

KSZTAŁCENIE LITERACKIE

Uczeń prawidłowo:

- redaguje CV, życiorys, podanie, list motywacyjny, dedykację;
- uzupełnia plan twórczy opowiadania według własnego pomysłu;
- prace pisemne świadczą o znajomości zasad kompozycyjnych w/w form oraz stosowaniu fachowej leksyki;
- w wypowiedziach ocenia, a także wartościuje problemy i zjawiska dotyczące języka, literatury, kultury;
- potrafi samodzielnie poprawić większość swoich błędów;
- wykazuje dobrą znajomość treści omawianych lektur, omawia elementy świata przedstawionego utworu, wskazuje akcję, wątki, bohaterów i ich powiązania;
- określa typ powieści (obyczajowa, kryminalna);
- wymienia rodzaje i gatunki literackie, określa ich cechy;
- zna i poprawnie posługuje się terminami z zakresu teorii literatury (typ narracji, rodzaj liryki);

- swobodnie wypowiada się o utworze literackim, nazywa własne stany uczuciowe;
- wskazuje w utworze poznane środki stylistyczne, dokonuje właściwej próby określenia ich funkcji w utworze;
- różnicuje wypowiedzi w zależności od celu komunikacji.

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

SEMESTR I

a) Słowotwórstwo

Uczeń prawidłowo:

- tworzy wyrazy pochodne od podanych słów, oddziela formanty, nazywa je i zapisuje oboczności;
- wyodrębnia podstawy słowotwórcze wyrazów;
- wypisuje z tekstu wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo;
- zapisuje rzeczowniki zakończone na *-aź* i *-arz*, przyrostki *-dztwo* i *-ctwo* oraz *-dzki* i *-cki*;
- do podanych słów dopisuje wyrazy pokrewne;
- tworzy schemat rodziny wyrazów, zaznacza rdzeń;
- wskazuje wyrazy z formantem zerowym;
- zapisuje wyrazy pokrewne z dużą liczbą przedrostków;
- rozpoznaje formanty, które są charakterystyczne dla poszczególnych grup znaczeniowych, określa funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym;
- z zaproponowanych słów tworzy jak najwięcej wyrazów złożonych i dzieli je na zrosty, złożenia;
- stosuje zasady ortograficzne dotyczące pisowni zestawień wielką i małą literą;
- tworzy i zapisuje skrótowce od poszczególnych nazw;
- notuje pod tekstem skróty podkreślonych wyrazów i wyrażeń;
- prawidłowo zapisuje skróty oraz skrótowce;
- rozpoznaje błędy słowotwórcze (w przypadku wątpliwości biegle posługuje się słownikiem), dokonuje ich korekty.

b). Praktyka językowa (kultura języka)

Uczeń:

- dostrzega w wypowiedzi przejawy agresji, brutalności;
 - zna konsekwencje używania form niestosownych i obraźliwych;
 - stosuje poznane zasady etyki słowa w praktyce;
 - wyjaśnia, na czym polega zjawisko mody językowej;
- unika w wypowiedzi modnych sformułowań.

c). Leksykologia

Uczeń:

- określa zależności między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazu, wskazuje wyrazy ogólne i szczegółowe, konkretne i abstrakcyjne;
- wskazuje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu terytorialnym oraz środowiskowym: rozpoznaje wyrazy gwarowe, terminy naukowe, profesjonalizmy;
- wskazuje w tekście archaizmy, objaśnia znaczenie niektórych;
- zna sposoby wzbogacania słownictwa: odnajduje w tekście zapożyczenia, neologizmy i podaje ich znaczenie;
- dostrzega błędy słownikowe.

SEMESTR II

a). Stylistyka. Tekstologia

Uczeń:

- zna zasady organizacji tekstu, budowę akapitu, spójność tekstu;
 - zna i wyznacza granice tekstu: wstęp, rozwinięcie, zakończenie;
- kompozycyjnie wyodrębnia części tekstu: tytuł, motto, dedykacja, rozdział, akapit, podtytuł;
- sporządza CV, życiorys;
 - pisze poprawne pod względem kompozycyjnym podanie, list motywacyjny, reportaż;
 - konstruuje opowiadanie twórcze i odtwórcze stosując wybrane rodzaje narracji.

b). Praktyka językowa (elektroniczne środki komunikacji)

Uczeń:

- tworzy formy typowe dla elektronicznych środków przekazywania informacji: SMS, czat, e-mail;
- redaguje zgodnie z zasadami kompozycji teksty: e-mail, SMS;
- stosuje zasady netykiety.

OCENA DOSTATECZNA

KSZTAŁCENIE LITERACKIE

Uczeń poprawnie:

- rozpoznaje elementy świata przedstawionego w utworze literackim (wątek, akcja, narrator, narracja);
- potrafi czytać tekst ze zrozumieniem (streszcza, skraca wskazany tekst);
- segmentuje tekst, wyodrębnia w nim najważniejsze problemy, kolejne części;
- potrafi odnaleźć we wskazanym tekście odpowiedni fragment, świadomie posłużyć się cytatem;
- czyta tekst głośno ze zrozumieniem i zachowaniem płynności i poprawności artykulacyjnej;
- wyodrębnia elementy budowy wiersza wolnego (strofa, wers), wskazuje podstawowe środki stylistyczne, określa kreację podmiotu lirycznego, sytuacji lirycznej, wskazuje temat utworu;
- na dowolnych przykładach wskazuje zasadnicze cechy gatunkowe: pamiętnika, dziennika, opowiadania fantastycznonaukowego, thrillera, fantasy, powieści kryminalnej, obyczajowej;
- dostrzega potrzebę posługiwania się słownikami;
- uczestniczy w dyskusji;
- pisze podanie, CV, życiorys, dedykację, z niewielką pomocą nauczyciela redaguje list motywacyjny, reportaż.

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

SEMESTRI

a) Słowotwórstwo

Uczeń właściwie:

- tworzy wyrazy pochodne od podanych słów, oddziela formanty, nazywa je i zapisuje oboczności;
- wyodrębnia podstawy słowotwórcze wyrazów;
- rozpoznaje rzeczowniki podzielne i niepodzielne słowotwórczo;
- zapisuje rzeczowniki zakończone na *-aż* i *-arz*, przyrostki

-*dztwo* i *-ctwo* oraz *-dzki* i *-cki*;

- do podanych słów dopisuje wyrazy pokrewne;
- tworzy prosty schemat rodziny wyrazów, zaznacza rdzeń;
- rozpoznaje formanty, które są charakterystyczne dla poszczególnych grup znaczeniowych;
- z zaproponowanych słów tworzy kilka wyrazów złożonych i dzieli je na zrosty, złożenia;
- zapisuje zestawienia wielką i małą literą;
- tworzy skrótowce od poszczególnych nazw;
- notuje pod tekstem skróty podkreślonych wyrazów i wyrażeń;
- zapisuje skróty oraz skrótowce;
- rozpoznaje błędy słowotwórcze (pracuje ze słownikiem), dokonuje ich korekty.

b). Praktyka językowa (kultura języka)

Uczeń:

- dostrzega w wypowiedzi przejawy agresji, brutalności;
 - zna główne konsekwencje używania form niestosownych i obraźliwych;
 - stosuje zasady etyki słowa w praktyce;
 - wie, na czym polega zjawisko mody językowej;
- stara się unikać w swoich wypowiedziach modnych sformułowań.

c). Leksykologia

Uczeń:

- określa zależności między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazu, wskazuje wyrazy ogólne i szczegółowe, konkretne i abstrakcyjne;
- wskazuje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu terytorialnym oraz środowiskowym: rozpoznaje wyrazy gwarowe, terminy naukowe, profesjonalizmy;
- wskazuje w tekście archaizmy, objaśnia znaczenie niektórych spośród nich;
- zna sposoby wzbogacania słownictwa: odnajduje w tekście przykłady zapożyczeń, neologizmów, stara się podać ich znaczenie;
- dostrzega błędy słownikowe.

SEMESTR II

a). Stylistyka. Tekstologia

Uczeń:

- zna główne zasady organizacji tekstu, budowę akapitu, spójność tekstu;
- zna i wyznacza granice tekstu: wstęp, rozwinięcie, zakończenie;
- kompozycyjnie wyodrębnia części tekstu: tytuł, motto, dedykacja, rozdział, akapit, podtytuł;
- sporządza CV, życiorys;
- pisze poprawne pod względem kompozycyjnym podanie, list motywacyjny, reportaż;
- stara się prawidłowo zredagować opowiadanie twórcze i odtwórcze.

b). Praktyka językowa (elektroniczne środki komunikacji)

Uczeń:

- tworzy formy typowe dla elektronicznych środków przekazywania informacji: SMS, czat, e-mail;
- redaguje zgodnie z najważniejszymi zasadami kompozycji teksty: e-mail, SMS;
- stosuje zasady netykiety.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

KSZTAŁCENIE KULTUROWE

Uczeń z pomocą nauczyciela:

- rozpoznaje podstawowe elementy świata przedstawionego w utworze literackim (główni bohaterowie, narrator, główny wątek);
- swoimi słowami opowiada przeczytany fragment tekstu;
- potrafi odnaleźć we wskazanym tekście odpowiedni fragment;
- czyta tekst głośno ze zrozumieniem i zachowaniem poprawności artykulacyjnej;
- wyodrębnia elementy budowy wiersza (strofa, wers), wskazuje podstawowe środki stylistyczne, wskazuje temat utworu;
- rozumie czytany i przeanalizowany na lekcji tekst literacki (ze szczególnym uwzględnieniem lektur obowiązkowych).

SEMESTR I

a. Słowotwórstwo

Uczeń z pomocą nauczyciela:

- tworzy wyrazy pochodne od podanych słów, oddziela i stara się nazwać formanty, zapisuje oboczności;
- wyodrębnia podstawy słowotwórcze wyrazów;
- rozpoznaje niektóre wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo;
- zapisuje rzeczowniki zakończone na *-aź* i *-arz*, przyrostki *-dztwo* i *-ctwo* oraz *-dzki* i *-cki*, (*korzysta ze słownika ortograficznego*);
- do podanych słów próbuje dopisać wyrazy pokrewne;
- uzupełnia prosty schemat rodziny wyrazów, podkreśla rdzeń;
- rozpoznaje niektóre formanty,
- z zaproponowanych słów tworzy kilka wyrazów złożonych i dzieli je na zrosty, złożenia;
- zapisuje zestawienia wielką i małą literą;
- podejmuje próbę tworzenia skrótowców od nazw, które już istnieją;
- notuje pod tekstem skróty podkreślonych wyrazów i wyrażeń;
- zapisuje skróty oraz skrótowce;
- rozpoznaje niektóre błędy słowotwórcze (pracuje ze słownikiem), podejmuje próbę ich korygowania.

b. Praktyka językowa (kultura języka)

Uczeń:

- dostrzega w wypowiedzi przejawy agresji, brutalności;
- zna główne konsekwencje używania form niestosownych i obraźliwych;
- stosuje podstawowe zasady etyki słowa w praktyce;
- wie, na czym polega zjawisko mody językowej;
- stara się unikać w swoich wypowiedziach modnych sformułowań.

c. Leksykologia

Uczeń:

- rozróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu, wyrazy ogólne i szczegółowe, konkretne i abstrakcyjne;
- wskazuje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu terytorialnym oraz środowiskowym: rozpoznaje wyrazy gwarowe, terminy naukowe, profesjonalizmy;
- wskazuje w tekście archaizmy, objaśnia znaczenie niektórych spośród nich;
- odnajduje w tekście przykłady zapożyczeń, neologizmów, stara się podać ich znaczenie;
- dostrzega niektóre błędy słownikowe.

SEMESTR II

a). Stylistyka. Tekstologia

Uczeń:

- zna podstawowe zasady organizacji tekstu, budowę akapitu, stara się dbać o spójność tekstu;
- wyznacza granice tekstu: wstęp, rozwinięcie, zakończenie;
- kompozycyjnie wyodrębnia niektóre części tekstu: tytuł, motto, dedykacja, rozdział, akapit, podtytuł;
- sporządza CV, życiorys;
- pisze podanie, list motywacyjny, reportaż.

b). Praktyka językowa (elektroniczne środki komunikacji)

Uczeń:

- konstruuje formy typowe dla elektronicznych środków przekazywania informacji: SMS, czat, e-mail;
- redaguje teksty e-maila, SMS-a;
- zna podstawowe zasady netykiety.

OCENE NIEDOSTATECZNA otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności zawartych w podstawie programowej.

W szczególności:

- nie przeczytał lektur obowiązkowych;
- nie rozumie przeczytanego tekstu, mimo pomocy nauczyciela;
- nie opanował podstawowych wiadomości w zakresie składni i fleksji;
- nawet z ewidentną pomocą nauczyciela nie potrafi wykonać ćwiczenia o elementarnym stopniu trudności;
- nie zna zasad ortograficznych organizujących pisownię zakończeń: -aż, -arz, -dztwo i -ctwo, -dzki i -cki; oraz skrótów, skrótowców i złożeń;
- wykonane przez ucznia prace pisemne nie są poprawne pod względem logicznym i kompozycyjnym;
- konstruując dłuższą wypowiedź popełnia kardynalne błędy rzeczowe.

V. Sposoby sprawdzania osiągnięć uczniów

1. Ocena prac pisemnych

a) kartkówki:

- nie muszą być zapowiedziane,
- obejmują materiał z co najwyżej trzech ostatnich lekcji
- ilość i zakres pytań powinien być tak dobrany, by czas przewidziany na pisemną odpowiedź nie przekraczał 15 minut,
- ocenie podlega wartość merytoryczna i staranność wykonanej pracy,
- wyniki kartkówki nauczyciel przedstawia uczniom nie później niż tydzień po jej przeprowadzeniu,
- ocena z kartkówki nie podlega poprawie;

b) sprawdziany:

- w semestrze powinny odbyć się dwie lub trzy prace klasowe sprawdzające umiejętności ucznia oraz dyktanda;
- prace kontrolne zapowiadane są z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem i odnotowane w dzienniku lekcyjnym;
- uczeń musi zostać poinformowany o zakresie materiału przewidzianego na sprawdzian;
- ocenie podlega wartość merytoryczna wykonanej pracy;
- nauczyciel ma dwa tygodnie na poprawienie i przedstawienie uczniom sprawdzianów i ich wyników, na sprawdzenie i ocenę wypracowań- 3 tygodnie;
- oceny ze sprawdzianów i wypracowań klasowych nauczyciel wpisuje do dziennika kolorem czerwonym;
- na poprawę pracy kontrolnej uczeń ma tydzień od momentu oddania sprawdzonej pracy lub powrotu do szkoły po nieobecności na lekcji;

c) sprawdziany gramatyczne:

- mogą być w formie diagnostycznego testu otwartego lub w formie pytań testowych;

d) testy literacko-gramatyczne (test gramatyczny i wypracowanie klasowe);

- ocenie podlega zgodność treści wypracowania z tematem i stopień realizacji, samodzielność pracy;

- oceniana jest umiejętność posługiwania się wybraną formą wypowiedzi, poprawność kompozycyjna, poziom językowy tekstu (poprawność gramatyczna i stylistyczna, bogactwo języka, poziom ortografii i interpunkcji) oraz strona graficzna- czytelne pismo, marginesy, akapity;

- każda praca pisemna musi zawierać oceną punktową za poszczególne kryteria (temat, poprawność językowa, zapis);

e) dyktanda:

- dyktando musi być poprzedzone informacją o zakresie materiału;

- ten sam błąd powtarzający się w kilku wyrazach liczy się jako jeden;

- skala ocen:

0 błędów ortograficznych- ocena bardzo dobra;

1 błąd podstawowy- ocena dobra+

2 błędy podstawowe- ocena dobra

3 błędy podstawowe- dostateczny+

4 błędy podstawowe- dostateczny

5,6 błędów podstawowych- dopuszczający

4 błędy interpunkcyjne uznaje się za jeden błąd podstawowy

f) wszystkie pisemne prace kontrolne wielopoziomowe oceniane są punktowo , a ich ocena obliczana jest według skali:

1) celująca	ocena bardzo dobra + praca dodatkowa
2) bardzo dobra	91% - 100 %
3) dobra+	86% - 90%
4) dobra	75% - 85 %
5) dobry-	71% - 74%
6) dostateczna +	66% - 70 %
7) dostateczna	55% - 65 %
8) dostateczny-	51% - 54%
9) dopuszczająca	34% - 50 %
10) niedostateczna	0% - 33 %

g) referaty, prezentacje:

- mogą być obowiązkowe lub zadane dla chętnych;

- zadawane są z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem;

- nauczyciel formułuje temat pracy;

- ocenie podlega: stopień wyczerpania tematu, forma prezentacji. poprawność i komunikatywność używanego języka, stopień samodzielności w jego przedstawieniu, umiejętność zainteresowania klasy, przedstawienie wykazu literatury

2) ocena za odpowiedź ustną:

- kryterium oceny za odpowiedź ustną stanowią: trafność treści, zgodność z tematyką pytania, zakres merytoryczny (wiedza), logiczność wypowiedzi, poprawność językowa i terminologiczna;

- wypowiedź na bieżącej lekcji (aktywność) może być podstawą do wystawienia oceny za wypowiedź ustną- można przed lekcją zgłosić nieprzygotowania (trzy w semestrze), co zostaje odnotowane w dzienniku lekcyjnym zapisem *np.*

3) ocena za recytację (wierszy lub fragmentów prozy):

- kryterium oceny stanowią: zgodność z tekstem, przestrzeganie znaków interpunkcyjnych, intonacja i sposób interpretacji (rozumienie tekstu);

- uczeń musi mieć tydzień na przygotowanie recytacji;

4) ocena pisemnego zadania domowego:

- ocenie podlega wartość merytoryczna, poprawność stylistyczna i językowa;

-brak pracy domowej można zgłosić przed lekcją, co jest odnotowane jako nieprzygotowanie w dzienniku lekcyjnym zapisem *np.*;

- brak zeszytu lekcyjnego na lekcji, gdy obowiązywała ucznia pisemna praca domowa jest równoznaczny z brakiem tej pracy.

5) ocena za głośne czytanie:

- kryterium oceny stanowią: zrozumienie treści, wyraźne wymawianie, właściwe przestankowanie, logiczne akcentowanie, modulacja głosem;

- ocenie podlega płynność czytania.

VI. TRYB POPRAWIANIA OCEN BIEŻĄCYCH

1. Uczeń może poprawić każdą pracę klasową jeden tylko raz. Z odpowiedzi ustnych poprawie podlega wyłącznie ocena niedostateczna.
2. Uczeń ma obowiązek poprawić ocenę niedostateczną z pracy klasowej w ciągu tygodnia od dnia oddania sprawdzonych prac (może ją poprawić poza swoimi lekcjami).
3. Uczeń może poprawi każdą ocenę z pracy klasowej z pominięciem oceny bardzo dobrej.
4. Jeżeli uczeń opuścił pracę klasową z przyczyn losowych, powinien napisać ją w ciągu dwóch tygodni od dnia powrotu do szkoły.
5. Przy poprawianiu prac klasowych i pisaniu w drugim terminie kryteria ocen nie zmieniają się, a otrzymana ocena jest wpisana do dziennika – oprócz oceny niedostatecznej.
6. Uczniowie nieobecni na krótkich sprawdzianach piszą je w możliwie najbliższym terminie.
7. Krótkie sprawdziany (kartkówki) nie podlegają poprawie.

8. Nie ma możliwości poprawienia ocen tydzień przed klasyfikacją.
9. Uczeń, który opuścił więcej niż 50% lekcji i nie ma wymaganej minimalnej ilości ocen cząstkowych (sześciu ocen) nie może być klasyfikowany z przedmiotu.
10. Nie ocenia się uczniów do trzech dni po dłuższej usprawiedliwionej nieobecności w szkole
11. Nie ocenia się ucznia znajdującego się w trudnej sytuacji losowej.
12. Egzamin poprawkowy, klasyfikacyjny jak również sprawdzający przysługuje w sytuacjach określonych w *Szczegółowych zasadach oceniania wewnątrzszkolnego* i jest przeprowadzany na zasadach wyszczególnionych w powyższym dokumencie.

OPRACOWAŁA: *Dorota Cękańska*